

BEKÜLDÖTT KÖNYVEK.

✓ **Acsády Károly:** *Újbor. Versek.* Budapest, 1931. 8° 47 l. — Szerény igényű verses kötetecske. Csupa reminiscencia, néhol erőltetett eredetiség, de legtöbb helyen elhasznált képek untatják és kedvetlenítik el az olvasót. Versfelépítése töredezett, gondolatköre szűk, sok helyen zavaros. Erőtlensége alacsony ösvényekre kényszeríti. Sok hibája mellett legnagyobb: hiányzik belőle a hivatottság ereje.

(Szeged.)

Madáchy László.

Arthur Rimbaud: *Versek.* Fordította Kardos László. A Debreceni Ady-Társaság kiadása. 1930. 12° 47 l.

Journal de Leysin. 1930. dec. 30. — A 3. lapon Pl. Ci. cikke arról az előadás-sorozatról, amelyet Baranyai Zoltán genfi követségi tanácsos tartott a Leysin-i, „Sanatorium Universitaire” által rendezett „Conférences d'entente internationale” kereteiben.

✓ **Holló Ernő:** *Estéli utazás.* Versek. Bpest, 1930. 8° 48 l. — A kötethez Lázár István, a Petőfi Társaság tagja, írt előszót s igen kedvező és sokatigérő szavakkal mutatja be a szerzőt. A mi kritikánk nem olyan kedvező s nem is olyan sokatigérő. A XX. század embere már kinőtt a dalocskákból, a rímelések-ből, a koldusruhájú szavakból s a tipegő mindennapi gondolatokból. Holló Ernő éppenséggel nem mutatja, a leendő igazi költő kvalitásait. Problémái nincsenek, stílusa kopott, rímei nehezek, képei hatástalanok és megszokottak. Itt-ott megcsillan a jobb vers Szentjánosbogara: „Borvizes szekéren, Hazafelé a nyárfasoron”. Egyébként a kötet a száz évvel elmaradt falu hangulatát adja, amelyben sok a por, magy a rendetlenség, de legnagyobb a szegénység.

(Szeged.)

Madáchy László.

Imre Sándor: *Hány éves a szegedi egyetem?* Bpest, 1931. 8° 4 l.

✓ *Journal de Genève,* 1931 szept. 28. — H. Z. cikke: Amiel en Italie.

Mollinár Gizella: *Az arc elsötétül.* Versek. Budapest, 1930. 8° 149 l. — A női sors, a lobogó és mégis alázatos szerelem, az önmagát kereső és soha meg nem találó női lélek verses könyve... Előbbi kötetével szemben az író nő eredetisége kezd kidomborodni, széles és plasztikus képeiben. Életfelfogása finom szomorúságba tompult. Nyelve nem mutatja a pillanatnyi teremtés rohanó, magával ragadó ritmusát. Jól kigondolt, néha erőltetett, de sokszor eredeti, merész képek. Nőiessége a magasabb horizontoktól visszatartja, problémaköre majdnem csak önmagára vonatkozik.

(Szeged.)

Madáchy László.

✓ **Havas István** *Válogatott versei. 1891—1931.* Budapest, 1931. 8° 182 l. — Havas István már fiatalon azoknak társa volt, akiknek életét a költő-kiváltságok tudata sajátosan megtermékenyítette: első verseiben szinte meggyőzőbb a dalok üdvének, az egyszerűségnek és költőiségnek szeretete, mint egyéniségének megnyilatkozása. Ilyennek maradt négy évtizeden át. A szabályos ütemek és jambusok ritmusára fogott versekben értéket tartott meg abból, ami hangulati, nyelvi eredetiség, stílusteremtés még a nyolcvanas-kilencvenes évek lírájában jelentkezett. Am az újabb lírámban is akadt valami, — valami igaz a magyar álmvilágból — ami nem maradhatott közömbös Havas István előtt. A Magyar városok szonettjeire gondolok s összehasonlítóskép Juhász Gyula ilyen verseire. Juhász Gyula, ki a lemondásban így megéri s átéri a „végtelenséget”, hogy ez számára több az életnél, a magyar bánat megálmódója e verseiben. Havas István sokban kontemplatív költő itt is. Szegedi, egri, esztergomi szonettjei azonban meg-megzendülnek így is. E szonettekből szabadon és tisztán zengő sorok maradnak emlékeztetőül.

(Rákosszentmihály.)

L. I.

✓ **Dénes Gizella:** *Fekete emberek.* Regény. A Szt. István társ. kiadása. Budapest, é. n. 8° 271 l. — Az Aranylilium és a Fehér torony szerzője újabb regényt prezentál. Szociális problémával indul, de úrrá lesz benne egy álromantikus, jókais szerelmi történet az alkotó férfi s a dolgozni akaró lány között. (Természetesen kiváló példány mindakettő.) Megakasztja egy „hatalmas” azt-hiszemből származó szerelmi bonyodalom, amely 150 oldalas „ügy-látszikhogy-mást-szeret” komplikációja után házassággal végződik. Magától értetődik, hogy az udvarlónak vélt harmadik is jó partit csinál. Csupán a negyedik, az

udvarlónő — mert ez négyszöges mű — marad férj nélkül. Miért vált el az előző urától... A könyvnek nem a szellemi történet az értékes része, hanem annak a világnak erős, új szavakkal megvázolása, melyben lepörög. Eleven bányászalakok, lustaság posványában, piszkos asszonyok penészes házakban. És tüdővész, és halál. Itt hajol föléljük asszonyos közösséggel a könyv, itt lefogy s magával vivő. Itt meri magát az író kiszabadítani a klisés szöfűzésből. Naturalizmus a párbeszéd sorokban abban áll, hogy a szavak közben nem felejt el, mit csinál a beszélő. A szociális „happy end” nagyon az égből jön. Vagy esetleg Cs a t h ó tól vagy A r á n y i tól. Lehet Amerikából importált is. Ebből a szempontból a benyomás nagyon „fekete”.

(Budapest.)

Erdődi József.

André J a r d o t: *Hungaria*. Páris, 1930. 8° 120 l. — A szerző egy magyarországi útja alkalmával szerzett tapasztalatait írja meg *Hungaria* címmel. Könyve első részében Pesttel és a Balatonnal foglalkozik. A második és harmadik részben az ország politikai viszonyait tárgyalja főbb vonásokban, kezdve a legrégebb időkől. Budapest első pillanatra nem tesz rá kedvező benyomást, mérsékelt esti forgalmával és — a csúnya, esős idő miatt — elhanyagolt uccáival. Később, vacsora közben oszladozni kezd a nyomasztó hatás a nagyszerű cigányzene mellett... Másnap szép, napfényes időben végig nézi Pest nevezetességeit; a Parlamentet, a királyi várat. Figyelmét leginkább a Margit-sziget, a város fekvése és a Gellért szálló kapja meg. Kiemeli a Monument-Millénaire-t és a világtájakat megszemélyesítő szobrokat, melyek állandóan szem előtt tartják, hogy mennyi reményesség és heroizmus van a nemzetben... Legkedvesebb esti szórakozóhelye az Orfeum és a Papagáj, melynek hangulatában a trianoni Magyarország hangulatát látja (?). Ezt az impresszióját a város képe még jobban megerősíti. A forgalom lassú és a levegő tele van szenvedéssel. Egyik legemlékezetesebb magyarországi élménye balatoni tartózkodása. Füredről Tihanyba rándul át, ahol Károly király szobája erős emóciót vált ki belőle. A könyv második része az ország történelmi kialakulását adja rövid vonásokban, Szent Istvántól kezdve, ki a kereszténységet és a Szent Korona eszméjét valószínűsítette meg és fejlesztette ki... A revízió szükségességét is elismeri a szerző, aki kijelenti még, — mintha visszhangja volna a magyar álláspontnak — hogy Franciaország rosszul volt tájékozva Magyarország ügyei felől.

e. j.

Les Nouvelles Littéraires, 1931 júl. 6. — „Le premier Congrès International d'Histoire Littéraire à Budapest” címmel Georges Ascoli sorbonnei tanár beszámol a budapesti irodalomtörténeti kongresszusról.

Société des Nations. XIIème session ordinaire de l'Assemblée. 6ème Commission. Procès-verbal provisoire de la 6ème séance tenue à Genève le 19 sept. 1931. — Könyvatos kiadvány, amely beszámol a Coopération Intellectuelle bizottságának működéséről. Bennünket közelebről a bizottságnak az a tevékenysége érdekelhet, amely a történelmi és földrajzi iskolakönyvek nemzetközi ellenőrzésére és revíziójára irányul.

S. Nagy László: *Harc a végeken*. Az erdélyi irodalmi küzdelmek hőskorából. Erdélyi Szemle kiadása, 1930. 8° 61 l. — A 45. lapon Jékay Aladáról: „... Ady kolozsvári barátai fölhívták a nagy költő figyelmét a kolozsvári öreg trubadúr s Ady nemcsak hogy gyermeki szeretettel ölelte magához a veterán költőt, de versét is hozta a Nyugatban s ráadásul áradó ömlengéssel írt róla. Ez az Ady-cikk, de még inkább a Nyugat gárdájának kolozsvári szereplése legszebb emléke marad a már deres poétának...”

Union Internationale pour la Société des Nations. *École d'été*. Sur la Société des Nations. VIe session. Genève, 1931. 2° 6 l. — A Népszövetségről szóló nyári tanfolyam programja. Az előadások között a köv. címek szerepelnek: „Comment enseigner la morale internationale?“. „Education for International Cooperation“. „Die Revision der Schulbücher“.

Die Friedenswarte. Blätter für internationale Verständigung und zwischenstaatliche Organisation. Szerk. Hans Wehberg. Schweidnitz i. Schles. 1931 aug. — A 249. lapon egy „Pedagógiai béketörekvés” című cikkben: „Az a hit, hogy a világháború megrázó eseményei elég erős benyomás volt ahhoz, hogy új alapokra helyezkedjék az emberi együttélés: a háború utáni idők romjai alatt fekszik... A világháború megismétlődése soha nem látott mértékben fenyeget“.

Die deutsche Rundschau. Szerk. R. P e c h e l. Berlin, 1931. aug. — A 102. lapon: „Az elszakított területek németiségének nemzeti öntudata megerősödött, harci ösztönei akcióba léptek...“ (Kívánható, hogy az elszakított magyarságról is ugyanezt mondhassuk — és mondhatjuk is. De talán túlságosan optimista itt az általánosítás. Elzász-Lotharingia autochton és német anyanyelvű lakosságát például nem lehet egyszerűen „Auslandsdeutschtum“-nak deklarálni és szerencsére a szépesi vagy bánáti németiség sem kizárólagosan a nagynémetiség felé orientálódik.)

Journal des Nations, Genf 1931 szept. 8. — A vezércikkből: „Genf szelleme él. A népek hozzászoknak ahhoz a gondolathoz, hogy van egy szervezet, amely az emberiség közös ügyeivel foglalkozik és belátják, hogy ennek a szervezetnek a működése azt bizonyítja, hogy vannak közös érdekei az emberiségnek“.

Revue de synthèse historique, szerk. H. B e r r. Paris 1930 déc. — A 147. lapon: Alessandro L e v i cikke (La dissolution de l'empire des Habsbourg à propos d'un livre récent) J á s z i Oszkárnak Chicago-ban megjelent könyvéről (The dissolution of the Habsburg Monarchy, 1929). Az ismertető többek között azt írja, hogy Jászi Oszkár egyik kifejezése — morbus latifundii — közmondássá lett Magyarországon... Jászi könyvének egyik tétele: az erdélyi oláhok és a horvátok centrumaivá lehettek volna egy új alakulásnak, ha a monarchia politikája meg tudta volna csinálni a nagy konföderációt...

H s u F u T e h: *L'activité de la Société des Nations dans le domaine intellectuel.* Paris 1929, 8° 320 l.

Die Literatur. Stuttgart 1931 aug. — A 652. lapon meglehangú ismertetés P u k á n s z k y Béla könyvéről: Geschichte des deutschen Schrifttums in Ungarn.

Journal de Genève 1931 szept. 19. — Gilbert M u r r a y vezércikke a Nemzetek Szövetségének „coopération intellectuelle“-bizottságáról. „A kínai kormány a bizottságtól professzorokat kért a Nanking-i egyetem számára“. (Nem lehetne ilyen alkalmakkor Magyarországra is gondolni?)

Münchner Neueste Nachrichten. 1931 szept. 27. — Josef Bernhart tárcája Elisabeth Busse-Wilson Szent Erzsébet életrajzáról.

M a r ó t Károly: *Hornvánszky Gyula, Görög társadalomrajz.* (Ismertetés.) H. n., é. n., 8° 2 l.

Erdélyi László: *A legszebb tudomány.* Második átdolgozott kiadás. Szeged, 1924, 12° 101 l. — A modern dekadencia okai között szerző az egyetemi tanszabadságot is fölemlíti.

Erdélyi László: *Praktikus magyar történelem.* Szeged, 1931, 8° 160 l.

Diárium. Könyvbarátok közlönye. 1931, 6. sz. — A 92. lapon megemlékezés a Széphalomról.

Zlinszky Aladár: *Bánóczi József I. tag emlékezete.* Bpest, Akadémia, 1931, 8° 43 l.

József Huszti: *Tendenze platonizzanti alla corte di Mattia Corvino.* Milano, 1930, 8° 64 l.

Zolnai Sándor: *Az OTI. tudóosztályának ügye.* Bpest, 1931, 4° 2 l.

Imre Sándor: *Egyetemi nevelés.* Bpest, 1930, 8° 46 l.

Weszely Ödön: *Az egyetem eszméje és típusai.* Bpest, 1929, 8° 50 l.

Van Tieghem: *Premier congrès international d'histoire littéraire.* Budapest, 1931, 8° 6 l.

Weszely Ödön: *Rektori beszédek.* Pécs, 1930, 8° 58 l.

Julius von F a r k a s: *Graf Johann Majláth und Joseph Freiherr von Lassberg.* Berlin, 1930, 8° 229 l.

Szladits Károly: *Magyar Gyéza. Emlékbeszéd.* Pécs, 1931, 8° 13 l.

Béla v. P u k á n s z k y: *Geschichte des deutschen Schrifttums in Ungarn.* Erster Band. Von der ältesten Zeit bis um die Mitte des 18. Jahrhunderts. Münster i. W., 8° 502 l.

J o ó T ibor: *A nyugati szellem keleten.* Bpest, 1931, 8° 8 l.

Revue historique du Sud-Est Européen. Szerk. N. J o r g a. Paris, 1931 mars. — Az 54. lapon kritika Carlo T a g l i a v i n i könyvéről (Il Lexicon Marsilianum, dizionario latino-rumeno-ungherese del sec. XVIII... Bucarest, édition de l'Académie Roumaine, 1930).

Kolosváry Bálint: *Bethlen Gábor emlékezete.* Bpest, 1930, 8° 11 l.

Felvinczi Takács Zoltán: *Magyar közgyűjteményeink*. Bpest, 1930, 4° 256 l.

Szerb Antal: *Vörösmarty-tanulmányok*. Bpest, 1930, 8° 78 l.

Eckhardt né Huszár Irén: *Mécs László*. Szeged, 1930, 8° 11 l. — Különnyomat a Széphalomból.

Sándor Solymossy: *Éléments orientaux dans les contes populaires hongrois*. Paris, 1928, 8° 26 l.

Bárczy Géza: *Ó-francia jövevényszavaink problémái*. Bpest, 1930, 8° 181.

Hóman Bálint: *Külpolitikai irányok a magyar történetben*. Bpest, 1931, 8° 28 l.

Décsi Lajos: *Beszámoló beszéd*. Szeged, 1929, 8° 22 l.

Marót Károly: *Történetírás és történetfilozófia*. Bpest, 1929, 8° 118 l.

B. Pukánszky: *Ungarländische Literatur*. Berlin, é. n. 4° 24 l.

Josef Turóczy-Trostler: *Entwicklung der ungarischen Literatur*. II. Renaissance und Humanismus. Budapest, 1930, 12° 28 l.

Hóman Bálint: *Magyar történet*. A rendiség kialakulásának kora. Bpest, é. n. 4° 368 l.

Acsády Károly: *Hotel de l'Avenir*. Regény. Budapest, 1931, 8° 256 l. — Acsády Károly kis regénye bensőséges reminiscenciákat ébreszt a Párisi járt magyarokban, de azok is érdeklődéssel olvassák, akik nem ismerik a fény- és hangváros titkait. Elzarándokoltunk az „ámulások szent városába“, és visszajöttünk egy soha be nem gyógyuló nosztalgiával s most Acsády visszavezet bennünket és gyors tempóban átfut velünk a már-már feledésbe merülő emlékek között. A regény meséje élénk és fordulatos, az átéltség forróságát érezzük minden során. A két főhős művészi álmokkal, lázas fiatal szívvel merül bele a millió arc és szín forgatagába. A d-y-sorok rezonálnak bennük, tipikus párizsi figurák nyüzsögnek körülük, de a látszatok papiros-burkolata alatt az író analitikus szemmel a lelki vonatkozások gazdag világát is meglátja. Egyben kortörténeti dokumentum is ez a regény abból az időből, amikor Kelet- és Közép-Európa munkanélküli tömegei valami chance-ideológiától kísértve tódultak Nyugatra, s jórésztük Párisban telepedett le.

(Budapest.)

Marton László.

Szegedi Friss Ujság, 1931, okt. 16. — Vezércikk Gabriel Gobron francia újságíróról, aki Magyarországról szóló beszámolójában azt írta, hogy „a Turul megint a magasba fog emelkedni“. (Ritka dolog, ha a magyar sajtó észreveszi, hogy Franciaországban valaki mellettünk nyilatkozik...)

Sipos Lajos: *A magyar szabadságharc visszhangja a francia irodalomban* (1848—1851). Budapest, 1929, 8° 64 l. — A budapesti egyetem francia intézetének kiadványa. Szerző ismerteti a *Revue des Deux Mondes* és az *Illustration* magyartárgyú cikkeit és a liberális francia írók propagandáját a magyar ügy mellett. Michelet, Thalès Bernard, Clémence Robert, Château-Renaud, Alexis Champagne, Pierre Dupont, François Poisson, H. L. Sazerac, Philarète Charles nevej jelzik a magyarbarát francia irodalmat, amelynek ellenzéke is volt Madame Blaze de Bury és Dino hercegnő személyében. A dolgozatból további monografiák nőhetnek ki. Kár, hogy hiányzik a végéről a tárgymutató.

(Szeged.)

Benkő Katinka.

Revista de Drept International. — Ilyen címen évnegyedes francianyelvű folyóiratot ad ki az Institut Roumain de Droit International. Megint egy pont, ahol a „kulturfölényt“ veszedelem fenyegeti.

Magyar Zoltán: *A magyar tudományos nagyüzem megszervezése*. Nyolc év a magyar tudományos élet kormányzatában. H. n. 1931, 8° 233 l. — A pécsi Tudományos Gyűjtemény című sorozat 106. kötete, a szerző 1923-tól 1931-ig megjelent kulturpolitikai tanulmányai.